

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1884.

Första Kammaren.

N:o 42.

Onsdagen den 7 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades protokollet för den 30 sistlidne April.

Anmälles och bordlades

Stats-Utskottets utlåtanden och memorial:

N:o 11 b, angående ett anslag under riksstatens femte hufvudtitel;

N:o 15 b, angående fortsatt pensionsrätt för nuvarande intendenten inom Arméförvaltningens intendentsdepartement; och

N:o 64, angående beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster;

Sammansatta Stats- och Bevillnings-Utskottets utlåtande N:o 1, med anledning af väckt motion angående stämmoböters utbytande mot viss indrifningsafgift; och

Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 9, med förslag till förändrad lydelse af Kongl. förordningen den 14 September 1883, angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Upplästes och godkändes Lag-Utskottets förslag, till Riksdagens skrifvelser till Konungen:

N:o 39, om framläggande af förslag till vissa ändringar och tillägg i gällande lagstiftning angående äkta makars inbördes egendomsförhållanden; och

N:o 40, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om upphäfvande af Strafflagens stadganden angående fängelsestraff vid vatten och bröd jemte dermed sammanhang egande författningar.

Föredrogos Stats-Utskottets under gårdagen bordlagda memorial:

N:r 62, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut angående inköp och ombyggnad af Sundsvall—Torpshammars jernväg.

Den föreslagna voteringspropositionen godkändes.

N:o 63, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut angående väckt motion om skadeersättning af statsmedel dels till lotsen Joel Bengtsson och hans hustru Sara Maria Olsdotter samt dels till Stina Cajsa Olsdotter för nämnda båda qvinnors oförskyllda häktande.

Bifölls.

Efter föredragning af Bevillnings-Utskottets sistlidne dag bordlagda memorial N:o 8, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i afseende å 5 punkten af Utskottets betänkande N:o 7, angående tullbevillningen, godkändes den föreslagna voteringspropositionen.

Justerades två protokollsutdrag angående Kamrarnes beslut i afseende på nyssnämnda tre memorial.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran, Första Kamrarnes Tillfälliga Utskotts under gårdagen bordlagda utlåtande N:o 14, rörande tillägg till mom. 1 i § 62 af Kongl. Maj:ts förnyade stadga angående folkundervisningen i riket, den 20 Januari 1882.

Föredrogos å nyo och biföllos Stats-Utskottets den 5 och 6 innevarande Maj bordlagda utlåtanden:

N:o 57, i anledning af väckt motion angående tidigare afslutande af statsverkets räkenskaper;

N:o 58, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående kronohemmanet Norrbackas upplåtande på vissa vilkor till sällskapet Eugeniahemmet;

N:o 59, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående reglering af kronans och aktiebolagets P. A. Norstedt & Söner till hvarandra gränsande tomter å Riddarholmen;

N:o 60, angående fortsatt arbete å sakregistret till Rikets Ständers protokoll med bihang för tiden från och med år 1809 till och med år 1866; samt

N:o 61, angående aföning för Riksdagens bibliotekarie och en vaktmästare vid Riksdagens bibliotek.

Föredrogs å nyo Lag-Utskottets den 30 sistlidne April och den 1 innevarande Maj bordla da utlåtande N:o 58, i anledning af väckt motion angående ändring i gällande stadganden rörande förlust af medborgerligt förtroende. *Ifrågasatt lagförändring angående förlust af medborgerligt förtroende.*

Herr Pettersson, Per: Utan att yrka hvarken afslag eller bifall till Utskottets förslag ber jag att få fästa den ärade Kammararens uppmärksamhet på några säregna förhållanden i fråga om hvad man nu kallar »medborgerligt förtroende». Om en person också är aldrig så illa känd i sin ort, men icke blifvit dömd, har han medborgerligt förtroende. Jag ber att få anföra ett exempel. En på orten mycket illa ansedd person skulle blifva soldat, och man uttryckte sin stora förundran att han kunde få betyg på medborgerligt förtroende. En kyrkovärd frågade mig, huru detta var möjligt. Denne man hade emellertid medborgerligt förtroende, därför att han icke *judicialiter* frändömts det samma.

Sedan åter den, som förklarats förlustig medborgerligt förtroende, undergått ett kortare straff, kan det hända, att han, innan ett sådant förhållande blifvit pastorsembetet kungjordt, får intyg på att han har medborgerligt förtroende, ehuru han i sjelfva verket är *frändömd* det samma. En min embetsbroder ville att jag skulle framlägga detta förhållande i form af en motion. Jag gick emellertid till Justitieombudsmannen och anhöll, att han ville taga saken om hand, men Justitieombudsmannen svarade, att han redan förut fäst uppmärksamheten på nämnda förhållande.

Om också något sådant icke inträffar, kunna andra förvecklingar uppstå. En person blifver dömd förlustig medborgerligt förtroende och stannar kvar i församlingen, till dess tiden för förlusten af det medborgerliga förtroendet gått förbi. Han får då s. k. klart utflyttningsbetyg, och begår han å nyo ett brott, är betyget rent. Stannar han kvar och blir åtalad för brott, infordras betyg och göres förfrågan, om han förut varit straffad. Har han varit så oklok att stanna kvar, får han uppgifvet i betyget, att han straffats förut, men har han tagit ut utflyttningsbetyg, får han ett klart betyg. Nu vill man gå ett steg till. Första gången han åtalas för brott skall han icke ådömas förlust af medborgerligt förtroende. Således blir det icke någon skrifvelse derom, och således går han äfven nästa gång klar. Han får då börja för första gången igen, men strafflagen stadgar större straff för itererade brott. Det enda sättet, hvarpå jag kan antaga att detta kan hjälpas, är väl det, att de personer, som gjorde sig skyldiga till itererade brott, skulle hafva en presumerad sanningskärlek, så att de sjelfva talade om sina brott. Under sådana förhållanden förefaller det mig, som om denna sak vore redan nu så intrasslad, att man icke borde öka svårigheterna. Jag öfverläter åt herrarne att sjelfva bedöma, hurudan ställningen är, och jag tror att hvad som nu är föreslaget näppeligen kan bidra att

*Ifrågasatt lag-
förändring an-
gående förlust
af medborger-
ligt förtroende.
(Forts.)*

förbättra den. Jag har icke i mitt embete haft tillfälle att göra en dylik erfarenhet.

Herr Lindahl: Nästan hvar och en, som någon längre tid utöfvat domareverksamhet, torde hafva gjort den erfarenhet, att han icke sällan haft att pröfva förbrytelser, begångna under så förmildrande omständigheter, att om lagen lemnat någon utväg att undvika påläggandet af någon tids förlust af medborgerligt förtroende såsom påföljd af brottet, så hade domaren icke velat ådöma en sådan påföljd. Nöd, bristande uppfostran, orediga rättsbegrepp, stundom rent af rätthafveri utgöra nemligen ofta motiv till sådana med nämnda påföljd förenade brott, som annars bort kunna vara tillräckligt försonade med sjelfva straffet.

Detta straff skall ju äfven lända till förbättring och visst är, att mången ung förbrytare, som i ensamhetsfängelset erhållit förut saknad undervisning om skilnaden mellan rätt och orätt samt derför lemnat fängelset med de bästa föresatser, återfallit i brott, derför att han haft att bära på nämnde påföljd, hvilken, såsom Utskottet säger, för honom ofta stänger ärlig mans dörr och ännu oftare beröfvar honom tillfälle till ärligt arbete. Redan detta bör utgöra en kraftig maning för lagstiftaren att söka se till, om icke någon utväg finnes att för sådana fall förena lagens stränga straffkraft med en humanare uppfattning af mensklighetens fordringar.

Den utväg motionären föreslagit, eller att i en skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om förslag till sådan förändring af strafflagen, att det må bero på domarens pröfning, huruvida nämnda straffpåföljd bör ådömas eller icke, kan icke gerna godkännas, och Utskottet har för vederläggning deraf anført fullt tillräckliga skäl, hvilka jag inskränker mig att här återöpa. Deremot lemna redan strafflagens nuvarande bestämmelser en ledning för sättet att vinna det ändamål, som nu åsyftas. Deri finnes nemligen på flera ställen stadgadt, att påföljden förlust af medborgerligt förtroende icke skall för ett brott ådömas, om icke detta brott belägges med ett visst högre straffmått. Sådana bestämmelser finnas i 8 kap. 30 §, 12 kap. 21 §, 16 kap. 16 §, 19 kap. 22 §, 22 kap. 22 § samt 23 kap. 2 och 4 §§. Mest upplysande härutinnan torde 19 kap. 22 § vara, hvilket lagrum lyder sålunda: »Den, som gjort sig förfallen till straff efter 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10 eller 18 §, skall och dömas medborgerligt förtroende för alltid förlustig. Lag samma vare, om någon efter 6, 9 eller 17 § gjort sig skyldig till straffarbete i två år eller till svarare straff». — Om nu i de kapitel af strafflagen, synnerligast det 12:te om förfalskningsbrott och det 20:de om stöld, hvilka väl närmast afses af motionären och äfven närmast torde i detta fall bära ifrågakomma, tillägg sker derom, att påföljden förlust af medborgerligt förtroende icke får ådömas, der icke domaren förut pröfvat brottet bära beläggas t. ex. ett förfalskningsbrott med mer än sex månaders straffarbete eller första resan stöld med mer än två månaders sådant arbete, skulle det åsyftade ändamålet vinnas. Det blifver då domaren, som med den honom tillerkända pröfningsrätten först bestämmer straffmättet, och sedan såsom en följd af detta afgör, om påföljden förlust af medborgerligt förtroende jemväl skall ådömas.

Något bestämdt lagförslag har Utskottet så mycket mindre kunnat

framlägga, som motionären inskränkt sin begäran till en anhållan om en skrivelse till Kongl. Maj:t i ämnet. Då emellertid Kongl. Maj:t efter en fullständig utredning i saken, dervid icke blott den allmänna strafflagen, utan äfven strafflagen för krigsmakten borde tagas i öfvervägande, bäst kan vara i tillfälle att framlägga ett förslag till de närmare lagbestämmelser, som kunna blifva af nöden, så tillåter jag mig anhålla om bifall till Utskottets förslag, ehuru väl jag gerna erkänner, att ordalagen kanske icke äro fullt uttryckande hvad jag afser. Der står nemligen: »så vida ej brottet är af gröfsta art eller föröfvats under synnerligen försvarande omständigheter». Jag skulle hafva velat haft ordet »gröfsta» utbytt mot »gröfre» och ordet »synnerligen» uteslutet. Dessa skiljaktigheter i ordalagen äro dock af mindre betydighet, då det mål, jag åsyftar, kan vinnas äfven med den nu föreslagna redaktionen.

Ifrågasatt lagförändring angående förlust af medborgerligt förtroende.
(Forts.)

Jag anhåller således om bifall till Utskottets förslag.

Herr Bergström: Den motion, som föranledt föreliggande lagutskotts-betänkande, går ut på att åstadkomma den ändring af strafflagen att, då någon första gången sakfälls för brott, som medför förlust af medborgerligt förtroende, det må, utom då fråga är om de gröfsta arterna af dessa brott, bero på domarens pröfning, huru vida nämnda straffpåföljd bör ådömas eller icke. Ämnet är af mycket grannliga natur, och jag är den siste, som vill underkänna den humana syftning, som ligger i detta förslag. De påföljder, som förlust af medborgerligt förtroende medför, äro ganska riktigt angifna af Lag-Utskottet, och det vore högeligen önskvärdt, att man kunde i detta afseende åstadkomma en ändring till det bättre i lagen.

Emellertid har Lag-Utskottet uttalat en mycket sträng dom öfver motionen; och detta med rätta. Lag-Utskottet vill icke att man i domarens hand lägger en benådningsrätt, som icke bör tillkomma domaren. En sådan fri pröfning hos domaren skulle lätteligen leda till godtycke i tillämpningen, visserligen icke så fattadt, att man hos någon särskild domare skulle förutsätta godtycke, utan sålunda att, till följd af olika uppfattning i fråga om två särskilda fall af samma slags brott, begångna under i det närmaste samma omständigheter, den ene skulle ådöma straffpåföljden och den andre icke, eller kanske till och med sålunda, att påföljden ådömdes för ett brott, begånget under jemförelsevis förmildrande omständigheter, under det att för ett brott, begånget under jemförelsevis försvarande omständigheter, sådan påföljd icke ådömdes. Detta skulle icke bidra till att i den allmänna uppfattningen höja förtroendet till lagskipningen.

Efter att hafva uttalat denna förkastelsedom öfver motionärens välmående och humana förslag, har Utskottet framställt sitt eget förslag, som nu här blifvit af Herr Lindahl förordadt till antagande. Lag-Utskottet föreslår nemligen en »sådan ändring i gällande strafflag, att den, som första gången dömes för brott, hvilket enligt gällande strafflag medför förlust af medborgerligt förtroende, ej må drabbas af denna straffpåföljd, så vida ej brottet är af gröfsta art eller föröfvats under synnerligen försvarande omständigheter». — Det förefinnes verkligen någon skilnad mellan motionen och Utskottets förslag, men den är i

Ifrågasatt lag-
förändring an-
gående förlust
af medborger-
ligt förtroende.
(Forts.)

grunden mycket fin, och i sjelfva verket inrymmer Lag-Utskottet samma fria pröfning åt domaren, som motionären åsyftat. Jag anser mig dock skyldig att något påpeka den motivering, som Lag-Utskottet anført till stöd för sitt förslag och deri Utskottet vill påvisa den skilnad, som skall förefinnas mellan dess förslag och motionen.

Utskottet säger att enligt dess förslag »skulle, beträffande ådömandet eller icke-ådömandet af medborgerligt förtroendes förlust, ej åt domaren lemnas någon *särskild* pröfningsrätt, utan i lag bestämmas, hvilka fall af brott i nu förevarande afseende skulle anses såsom varande af gröfsta art, samt sedermera domaren endast ega att pröfva, huru vida brottet vore af sådan gröfsta art eller föröfvats under synnerligen försvärande omständigheter — en ompröfning, hvilken redan nu i och för bestämmande af straffmättet åligger honom — och, i fall så befunnas vara förhållandet, det icke blott för domaren vara en *rät-tighet* utan en ovilkorlig *skyldighet* att äfven tillämpa straffpåföljden.»

Jag tillåter mig säga, att den skilnad, som förefinnes mellan Utskottets förslag och motionen, i grunden är skenbar, och att äfven enligt det förra domaren i det hela får fri pröfning och således äfven den benädningsrätt, Utskottet icke velat tillerkänna honom. Det säges ingenstädes i strafflagen, i fråga om ett brott, hvilken art deraf är att anse såsom den gröfsta. Ingenstädes finnas uppställda kännetecknen på de brott, hvilka skola betraktas såsom de gröfsta i sin art. Man skulle visserligen kunna antaga att, om det högsta straffmaximum, som finnes för ett visst slags brott i lagen utsatt, ådömes, detta brott vore det gröfsta. Men öfver hufvud taget kan jag icke föreställa mig, att något brott kan af en domstol karakteriseras såsom det gröfsta, ty man kan alltid tänka sig att ett ännu gröfre brott under ännu mera försvärande omständigheter kunde förekomma, och då vore ju icke det brott, som föreläge till pröfning, det allra gröfsta.

Vidare skulle straffpåföljden förlust af medborgerligt förtroende ådömas, när brottet föröfvats under *synnerligen* försvärande omständigheter. Strafflagen har icke uppställt någon allmän teori rörande hvilka omständigheter som skola anses såsom synnerligen försvärande. Endast undantagsvis finner man föreskrifvet att, om den eller den omständigheten förekommer vid det eller det brottet, denna omständighet är att anse såsom synnerligen försvärande. En annan gång uttrycker lagen sig så, att om vid det eller det brottet förekommer den eller den omständigheten, den är att anse såsom försvärande. — Jag tror således, att domaren efter Lag-Utskottets förslag får lika fri pröfning som enligt motionen, och detta är ju icke något önskvärdt.

Deremot vill jag villigt erkänna, att det förslag, som Herr Lindahl här framställt, mycket noga ansluter sig till lagens system i det fallet, att förlust af medborgerligt förtroende på viss tid icke skall ovilkorligen ådömas, utan att ådömandet deraf göres beroende af att brottet blifvit belagdt med ett visst straffmätt. Men jag kan icke förstå, att Herr Lindahl, med denna tvifvels utan mycket rigtiga uppfattning af lagens system, vill vara med om Lag-Utskottets förslag, då jag för min del icke kan deri inlägga den mening han vill.

Det är öfver hufvud taget ganska svårt att röra vid ett straffsystem. Jag för min del tror, att vår nuvarande strafflag rätt snart

kräver en revision och omarbetning, ty det är att märka, att den i *Ifrågasatt lagförändring angående förlust af medborgerligt förtroende.* (Forts.)
 själfva verket är mycket äldre, än dess datum utvisar. Den utgör egentligen endast en kodifikation af flera äldre kriminalrättsliga förordningar från 1850-talet. Och, såsom Kammaren torde erinra sig, har till och med chefen för Justitiedepartementet i sitt anförande till statsrådsprotokollet vid föredragning af frågan om utbyte af fängelsestraff vid vatten och bröd mot enkelt fängelse såsom förvandlingstraff antydtt, att kanske snart den tid är inne, då strafflagen behöfver revideras. På detta område föreligger en ganska rik och vacker lagstiftning. Tyska riket och Danmark hafva nya strafflagar. I Finland pågår för närvarande arbetet på en ny lag. Alla dessa lagstiftningsarbeten kunna vara till gagn vid en revision af vår strafflag.

I ärendets nuvarande skick kan jag icke annat än på det allvarigaste afstyrka bifall till Utskottets förslag och yrkar derfor afslag å detsamma.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till Utskottets förevarande hemställan och sedan på afslag derå, och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogs å nyo Konstitutions-Utskottets den 3 och 5 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 15, i anledning af väckt motion om ändring i §§ 15 och 18 Riksdagsordningen.

Kammaren antog de af Utskottet föreslagna förändringar i §§ 15, 16 och 18 Riksdagsordningen att hvila till vidare grundlagsenlig behandling.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att enligt mellan Kamrarnes Herrar Talmän träffad öfverenskommelse omröstningar enligt 65 § Riksdagsordningen skulle anställas vid Kamrarnes sammanträden under morgondagen.

Föredrogs å nyo Konstitutions-Utskottets den 3 och 5 innevarande Maj bordlagda utlåtande N:o 16, i anledning af väckt motion om ändring af 6 § Regeringsformen. *Ifrågasatt inrättande af ett departement för jordbruket m. m.*

Herr Hammarhjelm: Då jag icke kunnat förena mig med Utskottets majoritet om det slut, hvartill den kommit, anhåller jag att få redogöra för mina, från Utskottet afvikande åsigter i frågan.

Redan vid 1856 års riksdag inkom Kongl. Maj:t till dåvarande Rikets Ständer med en nådig proposition om inrättande af särskildt departement för allmänna arbeten, men, ehuru förslaget af Konstitutions-Utskottet tillstyrktes, splittrades meningarne vid påföljande riks-

Ifrågasatt in-
rättande af
ett departe-
ment för jord-
bruket m. m.
(Forts.)

dag, och frågan förföll för den gången. Några år derefter, vid 1868 års riksdag, återkom Kongl. Maj:t med en proposition i samma ämne. Då var det fråga om att inrätta ett nytt departement för näringar och allmänna arbeten, utan tillökning af statsrådets antal, hvarigenom antalet af de konsultativa inskränktes till två. Detta förslag föll på den grund att Konstitutions-Utskottet, med erkännande af vigten utaf de skäl, som föranledt Kongl. Maj:t att framlägga förslaget, ansåg att det afsedda ändamålet borde kunna vinnas genom borttagande ur grundlagen af alla bestämmelser om statsdepartementens antal och namn, hvilka borde ordnas genom civillag. — Sedermera har Kongl. Maj:t icke förnyat sin framställning i ämnet, men deremot väcktes vid 1874 års riksdag motion om ett nytt statsdepartement för jordbruket och kommunikationerna. Då ansåg Konstitutions-Utskottet, att de ärenden, hvilka hörde till Civil-, Finans- och Ecklesiastikdepartementen, borde fördelas på fyra departement, men att Landt- och Sjöförsvarsdepartementen borde sammanslås till ett. Första Kammaren godkände icke detta förslag, men antog i stället ett i öfverensstämmelse med den Kongl. propositionen till 1868 års Riksdag framställt förslag. Andra Kammaren åter antog Utskottets förslag i sin helhet, till följd hvaraf frågan äfven denna gång förföll. Sedermera har frågan åter varit före vid 1880 och 1881 års riksdagar, båda gångerna på framställningar af enskilde motionärer och utan att leda till någon påföljd.

Nu är att märka, att behovet af ett nytt departement för jordbruket och de allmänna arbetena således en gång varit af båda Kamrarna erkänt, ehuru frågan till följd af skiljaktigheter Kamrarna emellan i formelt afseende då förföll. Det är ju också gifvet, att då statsrådets antal sedan år 1840 icke blifvit ökad, men sedan dess folkmängden betydligt tillvuxit, alla våra jernvägar derefter tillkommit, en massa statsdomäner förvärfvats o. s. v., ökade arbetskrafter inom Statsrådet måste vara af behovet synnerligen påkallade. Man kan ju icke begära, att dessa statens högste embetsmän, nedtyngda af en mängd detaljgöromål, skola kunna hinna med att, såsom sig bör, egna sig åt högre och viktigare organisationsfrågor, om icke deras antal ökas.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra, tillåter jag mig vördsam samt föreslå, att Kammaren behagade antaga att hvila till grundlagsenlig behandling till kommande Riksdag följande förslag till förändrad lydelse af 6 § Regeringsformen:

»§ 6.

Af Statsrådet — — — skola åtta vara — — — — —
En för Ecklesiastikdepartementet.
En för jordbruket och öfriga näringar samt allmänna arbeten.
Den — — — — — stadga.»
Om proposition härpå anhåller jag vördsamt.

Herr Hallenborg: Såsom af den redogörelse, som finnes här intagen i Utskottets betänkande, framgår, finner Kammaren, att frågan om inrättande af ett nytt statsdepartement flere gånger förevarit. Vid de 2 sista gångerna, då frågan förevar till Utskottets behandling, har Utskottet icke underkänt behovet af ett sådant departement, men der

uttalades den åsigt, att framställning om ett sådant borde komma från Kongl. Maj:t, som bättre än någon annan var i tillfälle att se, hvilka behof som förefinnas och således äfven lättare eller kanske uteslutande kunde bestämma fördelningen af ärendena och i sammanhang dermed afgöra, hvilka som skulle till det nya departementet öfverflyttas. Vi skola komma i håg, att, med anledning af de framställningar rörande inrättandet af ett nytt departement, som blifvit gjorda, från Andra Kammarens sida uttalats den opinionen, stödd på en kompakt majoritet, att de båda försvarsdepartementen skulle sammanslutas till ett, och har detta gjorts till vilkor för ett nytt departements inrättande. Derom hafva emellertid tankarne varit delade, och frågan kan enligt min åsigt för närvarande icke vinna framgång på annat sätt, än att man medgifver denna sammanslutning, något som Första Kammaren icke vill, så länge icke försvaret är ordnadt både till lands och sjös. Dessutom har på senare tider inträffat, att statsministern varit utan departement, och sålunda har det icke varit flere än 2 konsultativa statsråd, men om det nu kan ändras på det sättet, att det endast blefve ett konsultativt statsråd, som i verkligheten arbetar såsom sådant, tillåter sig Utskottet icke att bedöma, då man vet, att dessa statsråd hafva de många och vidlyftiga besvärsmålen att bereda. — Jag fäster ännu en gång uppmärksamhet på, att det är omöjligt för Utskottet att säga, om ett nytt statsdepartement är absolut nödvändigt, då endast Kongl. Maj:t kan känna behofvet härutinnan; att det är omöjligt för Utskottet att säga, hvilka ärenden, som borde hänföras till det ena eller andra departementet; att det för Utskottet är omöjligt att afgöra, om de båda krigsdepartementen kunna sammanslås; samt att Kongl. Maj:t ju är i tillfälle att erfara, om en allmän önskan inom representationen finnes att få ett nytt statsdepartement, i hvilket fall Kongl. Maj:t icke lärer underlåta att derom framställa förslag, derest behofvet påkallar en sådan förändring. Vid denna riksdags början fästes uppmärksamheten på den komité, som hade att afgifva förslag rörande en öfverstyrelse för näringar, och uttalades önskvärdheten deraf, att Utskottet icke förr än denna komités utlåtande blifvit känt skulle företaga nu förevarande ärende. Då emellertid något förslag i anledning af komiténs utlåtande icke blifvit Riksdagen förelagdt, torde man böra invänta ett sådant förslag, innan man fattar beslut om inrättande af detta nya statsdepartement, hvilket skäl väger ganska tungt jemte de förut åberopade förslag på motionen.

På dessa grunder anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Herr Carlheim-Gyllensköld, Theodor: Det är sagdt, att ett statsdepartement för jordbruksnäringen och kommunikationer icke skulle vara behöfligt. I motsats till Konstitutions-Utskottets ärade ordförande vågar jag anse, att ett sådant behof verkligen förefinnes, och att detta behof är lifligt känt af, bland andra, länens hushållningssällskap. Jag tror, att det är högst nödigt och nyttigt för jordbruket att få behof framförda så väl inför representationen som äfven inför Kongl. Maj:t af en departementschef. Den ende nuvarande representanten för jordbruket, Landtbruksakademien, har icke någon befogenhet att frambära jordbrukets behof för Konungen vid rådsbordet. Helt annat vore för-

Frågasatt inrättande af ett departement för jordbruket m. m.
(Forts.)

*Ifrågasatt in-
rättande af
ett departe-
ment för jord-
bruket m. m.
(Forts.)*

hållandet, om det blefve en särskild departementschef, som hade tillträde äfven till Riksdagens Kamrar.

Det är sagdt, att Kongl. Maj:t vore bättre i tillfälle att bedöma detta behof. Det tror jag icke på grund af hvad jag förut sagt. Här vore mycket att tala om, men jag inskränker mig till att yrka bifall till den vid betänkandet fogade reservationen.

Herr Reutersvärd: Den siste talaren har beskyldt Konstitutions-Utskottet för det nämnda Utskott icke skulle ansett nyttigt, att ett ytterligare statsdepartement inrättades. Något sådant har emellertid icke Utskottet yttrat. Tvärtom talades temligen allmänt inom Utskottet om behofvet af ett nytt departement, men man ansåg att framställning borde komma från Kongl. Maj:t, och man ville icke på enskild persons yrkande vidtaga någon åtgärd till förmån för detta behof. Detta är *enda* skälet, hvarför motionen afstyrktes, och jag anholder om bifall till Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att i afseende på förevarande utlåtande yrkats dels bifall till Utskottets hemställan, dels ock, af Herr *Hammarhjelm*, att Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, skulle antaga såsom hvilande till vidare grundlagsenlig behandling följande förslag till ändrad lydelse af 6 § Regeringsformen:

»Af Statsrådets — — — — — skola åtta vara — —

En för Ecklesiastik-Departementet.

En för jordbruket och öfriga näringar samt allmänna arbeten — —

Den — — — — —
— stadga.»

Härefter gjordes propositioner enligt dessa yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till Utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

*Om inskränkn-
ing i antalet
af de ärenden,
som skola af
Kongl. Maj:t
i Statsrådet
behandlas.*

Föredrogs å nyo Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 3 och 5 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 13, i anledning af väckt motion om undersökning af de utvägar, som kunna finnas att tillgå för afhjelpande af olägenheten med afseende på mängden af de ärenden, som nu af Kongl. Maj:t i statsrådet skola behandlas.

Herr Stråle, Wilhelm: Utskottets pluralitet har, såsom af betänkandet inhemtas, i denna fråga anslutit sig till Andra Kammarens i ämnet fattade beslut om en skrifvelse till Kongl. Maj:t med denna anhållan: »det täcktes Kongl. Maj:t taga i öfvervägande, huruledes lämpligast skall afhjelpas den ofta öfverklagade olägenhet, som härrör af den ständigt växande mängden utaf sådana mål, som nu skola af Konungen i Statsrådet behandlas, samt derom till Riksdagen framlägga förslag i sådana delar, der Riksdagens beslut erfordras eller eljest kan påkallas». Såsom af min vid betänkandet fogade reservation fram-

går har jag icke kunnat biträda detta Utskottets förslag. Det förefaller mig nemligen vara klart, att Kongl. Maj:t ensam är den rätta myndigheten, som kan afgöra *huru vida* den »ständigt växande mängden» af mål påkallar de af Utskottet antydda förändrade bestämmelserna i fråga om formen för afgörandet.

Man skulle nu möjligen kunna erinra, att jag, som i reservationen uttalat min öfvertygelse derom, att ett sig alltjemt utvecklande samhällsskick påkallar i större eller mindre mån förändrade former för de administrativa ärendenas slutliga afgörande, borde vara angelägen att få en lösning af denna fråga, men då, på sätt jag i reservationen tillätit mig yttra, åsigterna inom så väl Andra Kammarens Utskott som Riksdagen, efter hvad öfverläggningarne uti Kamrarne hittills gifvit vid handen, ännu äro så vidt skilda beträffande den rigtning, i hvilken dessa bestämmelser hufvudsakligen böra gå, har jag icke ansett, att det kunde vara lämpligt att nu i Riksdagens elfte timma söka åstadkomma ett förslag till lösning af denna invecklade fråga.

På dessa skäl, och med åberopande af hvad jag i min reservation yttrat, får jag anhålla om afslag på Utskottets förslag.

Herr Hasselrot: Då den siste ärade talaren yrkat afslag å Utskottets hemställan, skall jag tillåta mig med några ord söka försvara det slut, hvartill Utskottet kommit. Det hvarom Utskottet här talat, nemligen behovet af en lättnad i det tunga arbete, som nu åligger Statsrådets ledamöter till följd af de administrativa ärendenas mängd, har upprepade gånger erkänts både af Regeringen och Riksdagen. Att en sådan lättnad varit behöflig, derom hafva sålunda icke meningarne varit delade, men deremot hafva stridiga meningar yppats om frågans lösning på ena eller andra sättet. Utskottet har icke heller nu funnit lämpligt eller ens ansett sig befogadt att framlägga något förslag eller yttra sig om, i hvad rigtning eller på hvad sätt en lösning skulle kunna ävägbringas, utan endast, med påpekande af det erkända behovet, begärt, att Kongl. Maj:t måtte taga frågan i öfvervägande och derefter inkomma med förslag i ämnet. Vid sådant förhållande har den siste ärade talaren ansett hela skrifvelseförslaget onödigt. Villigt erkänner jag att, derest frågan vid riksdagen icke bragts på tal, man med visst skäl kunde säga att densamma borde af Kongl. Maj:t väckas och att, om Kongl. Maj:t icke kände tyngden af ärendenas mängd, Riksdagen borde låta vid saken i dess nuvarande skick bero, *men* då nu frågan en gång är väckt, skulle ett afslag kunna tydas derhän, att Första Kammaren icke erkände behovet af en lättnad i det syfte, skrifvelsen afser. Det är särskildt för att förekomma en dylik misstyndning som jag anser ett bifall vara ändamålsenligt och nyttigt. Det förslag, som af Tillfälliga Utskottet nu framlagts, har bifallits af Andra Kammaren, utan att någon röst höjts deremot, och man måste väl också erkänna att, om än den föreslagna lättnaden egentligen skulle komma statsråden till del, kan det dock icke vara för Riksdagen likgiltigt, *huru vida* statsråden befrias från en del af deras tunga börda, då deras ställning till Riksdagen derigenom blefve gynsammare och starkare än den för närvarande är. På grund häraf måste jag yrka bifall till Utskottets förslag.

Om inskränkning i antalet af de ärenden, som skola af Kongl. Maj:t i Statsrådet behandlas.

(Forts.)

Om inskränkn-
ning i antalet
af de ärenden,
som skola af
Kongl. Maj:t
i Statsrådet
behandlas.
(Forts.)

Herr Casparsson: Jag får erkänna, att Utskottets föreliggande betänkande, liksom ock det utdrag, Utskottet lemnat ur Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts betänkande, beredt mig ett synnerligt stort nöje; det andas nemligen välmening på hvarenda rad. Det afser att lätta bördan för, såsom det heter, de »detaljförtyngda» departementscheferne, men efterforskar man en bestämd mening utom denna välmening, så letar man förgäfvess; jag har åtminstone svårt att finna någon sådan. Utskottet har icke sjelft någon mening i frågan och därför har Utskottet icke heller kunnat »tillstyrka Kammaren att härutinnan uttala någon mening». Utskottet har lika litet som Andra Kammarens Tillfälliga Utskott tilltrött sig »att närmare angifva i hvad rigtning och på hvad sätt frågans lösning lämpligast må ega rum». Andra Kammarens Tillfälliga Utskott har sagt, att Regering och Riksdag »nästan skiftevis tagit ansatser i samma rigtning», nemligen i rigtning att lindra de »detaljförtyngda departementscheferna»; och då sålunda regering och Riksdag tagit ansatser i samma rigtning, synes orsaken, hvarför de icke lyckats, ligga deri att ansatserna skett »skiftevis». Kan det då vara skäl att Riksdagen å nyo tager »en ansats», som åter skulle ske skiftevis, när den icke sker i samband med regeringen? Jag ber därför såsom skäl för afslag få uppläsa hvad Första Kammarens Tillfälliga Utskott yttrat, dervid jag blott utbyter imperfektum mot presens: »Vid sådant förhållande kan väl ifrågasättas, huru vida det är lämpligt, att Riksdagen, utan att ens angifva det sätt, hvarpå antydda olägenheter skulle kunna afhjelpas, bör hos Kongl. Maj:t väcka fråga om en lättnad i arbetet för Statsrådets ledamöter, hvilken Kongl. Maj:t åtminstone för närvarande ej begärt, och om man sålunda ej bör afvakta den tid, då Kongl. Maj:t finner skäl att i ämnet göra framställning». Men Utskottet har ansett, att skäl tala för att Riksdagen redan nu gör en sådan framställning, hvilken skulle kunna för Riksdagen och för regeringen medföra beaktansvärda fördelar. Hvad fördelen för Riksdagen beträffar, så skulle den bestå deri, att detta behof blefve afhjelpat, »innan det hunnit föra hela vår politiska utveckling på afvägar»; och på hvad sätt denna utveckling skulle föras på afvägar angifves på sid. 4 skola ske derigenom, att Riksdagen »ensam sysslade med de stora statsuppgifterna». Jag är Andra Kammarens Tillfälliga Utskott tacksam för den om fin omsigt vittnande uppfattning, som röjer sig i detta uttalande, men, om Riksdagen icke bör »syssla ensam med de stora statsuppgifterna», är det då lämpligt att Riksdagen nu, på grund af enskild motion, gör framställning i en så omfattande fråga? Jag tror det icke.

Fördelen för regeringen åter skulle bestå deri, att departementscheferne befriades från en del af deras betungande arbete, men jag tror att de mycket förtyngas just genom de skrivelser, som Riksdagen oupphörligen aflåter, och deri finner jag ett ytterligare skäl att afslå denna framställning. Jag får därför yrka afslag.

Herr Hasselrot: Den siste ärade talaren har förklarat, att han i Utskottets motivering visserligen finner välmening, men icke någon annan mening. Jag skall därför bedja få påpeka, att deri dock finnes en sådan. Det är visserligen sagdt, att Utskottet icke ansett sig kunna

framställa någon bestämd mening om det sätt, hvarpå den omtvistade frågan skall kunna lösas. Men Utskottet har deremot tydligt och klart sagt, att det anser det ämne, som här är i fråga, nemligen statsrådets lättande från en del tyngande arbeten, vara en mycket vigtig sak; och det är *detta* som är hufvudsaken, och det är *detta* behof som Utskottet anser böra afhjelpas.

Förhållandet är, såsom den ärade talaren också påpekade, att olika ansatser gjorts, dels af regeringen och dels af Riksdagen, utan att något resultat åstadkommits, just därför att man då försökt på ena eller andra sättet lösa frågan, och olika meningar om dessa sätt dervid yppats. Nu har man därför tänkt att man skulle gå in till regeringen med en skrifvelse, i hvilken, utan att förorda något särskildt sätt, helt enkelt begäres att regeringen måtte taga i öfvervägande, huru den ifrågavarande olägenheten skulle lämpligast afhjelpas, under förhoppning att man sålunda lättast skulle nå det åsyftade malet.

Vid sådant förhållande tror jag att denna skrifvelse, långt ifrån att, såsom föregående talare antydt, åstadkomma en ökad tunga för Statsrådet, i sjelfva verket skulle, om också medelbart, bereda detta en väsentlig lättnad och det är ju *detta* som Utskottet afser.

Jag yrkar fortfarande bifall till Utskottets hemställan.

Herr vice Talmannen: Bland de skäl, som af Utskottet blifvit anförda i betänkandet, föredrager jag ojemförligt dem, som blifvit inlagda under »ehuru» framför dem, som finnas under »likväl och som».

Det kan nemligen icke förnekas att Utskottet haft fullkomligt rätt, då Utskottet ifrågasatt, om det vore lämpligt, att Riksdagen, utan att angifva det sätt, hvarpå de antydda olägenheterna skulle kunna afhjelpas, borde hos Kongl. Maj:t väcka fråga om en lättnad i arbetet för Statsrådets ledamöter, äfvensom då Utskottet erinrat, att Kongl. Maj:t för närvarande icke begärt denna lättnad och att man således borde afvakta den tid, då Kongl. Maj:t sjelf funne skäl att i ämnet göra framställning.

Gent emot detta skäl synes det mig som borde det icke väga särdeles tungt, att Utskottet anser det icke kunna bestridas, att en förändring i detta hänseende skulle medföra beaktansvärda fördelar, icke heller att Utskottet finner det antagligt, att frågans lösning skulle påskyndas genom att Riksdagen hos Kongl. Maj:t anmälde sin åsigt härutinnan.

Jag har förgäfvets sökt någon vidare upplysning i saken i den ärade talares yttrande, som försvarade Utskottets utlåtande. Han har sagt, att behöfvat blifvit upprepade gånger erkänt af Riksdagen, men att det icke blifvit afhjelpt, emedan olika meningar uppstått om sättet huru en förändring lämpligast borde åstadkommas. Huruvida denna olägenhet skulle blifva afhjelpt genom denna skrifvelse, som icke heller innehåller något om huru denna förändring skulle ske, det är åtminstone för mig lika oförklarligt som att sjelfva hemligheten skulle ligga deri att man nu försökte undgå svårigheten genom att *icke* angifva någon väg för frågans lösning.

Om inskränkning i antalet af de ärenden, som skola af Kongl. Maj:t i Statsrådet behandlas.
(Forts.)

Om inskränkning i antalet af de ärenden, som skola af Kongl. Maj:t i Statsrådet behandlas.
(Forts.)

Saken har för öfrigt en mycket allvarsam sida. Det kan nemligen icke förnekas, att ordnandet af den högsta administrationen tillhör de svåraste uppgifterna och detta i synnerhet i ett land, der man alltid är van att gå, såsom man säger, »så långt som vägen räcker», eller med andra ord, att gå till den högsta instansen, hvarigenom det möter ganska många svårigheter att ordna förhållandena så att icke denna högsta myndighet blifver öfverlupen med många frågor, som under andra förhållanden icke skulle behöfva indragas under den sammans pröfning.

En utväg, som begagnats, har varit att under Högsta domstolens behandling lägga ärenden, som förut hört till konseljen; så hafva en del mindre ofta förekommande mål af mera rättslig beskaffenhet dit öfverflyttats och genom senaste fattigvårdsförordning äfven tvisterna om hemortsrätt.

Men denna utväg kan dock icke särdeles vidsträckt begagnas, emedan det ligger i sakens natur, att den erforderliga administrativa omsigten icke alltid kan påräknas hos högsta domstolen, äfvensom att denna i fråga om bevisning måste gå till väga med vida större stränghet än som vid vissa ärendens, till exempel taxeringsärendens, afgörande kan vara lämpligt. Denna utväg kan således icke utöfver en viss och säkerligen ganska inskränkt grad användas.

Sedermera återstår då den utvägen att, genom att medgifva de särskilda departementscheferna beslutanderätt i vissa ärenden, minska göromålen för konseljen i dess helhet. Denna utväg framställdes vid 1868 års riksdag med stor varsamhet och i mycket ringa utsträckning; men de af herrarne, som då voro närvarande här i Kammaren, erinra sig helt säkert, att emottagandet af denna nyhet hos Riksdagen var särdeles ogynnsamt.

Jag är öfvertygad om att ingen kan vara mera intresserad af att söka åstadkomma ett lämpligt fränskiljande af vissa ärenden än regeringen sjelf; men jag är ock öfvertygad, att det erfordras den sakkunskap, som regeringen har, och den varsamhet, som regeringen icke lär underlåta att begagna, för att denna fråga skall blifva lyckligen löst; och att frågan skulle främjas genom en så tom och innehållslös skrifvelse som den ifrågavarande, det tillåter jag mig betvifla.

Jag anhåller om afslag å Utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde Herr Grefven och Talmannen enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till Utskottets förevarande hemställan och sedan på afslag derå, samt förklarade sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Hasselrot* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller Första Kammarens Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 13, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utlåtandet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 26;

Nej — 60.

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af Herr Grefven och Talmannen beslöts, att Stats-Utskottets utlåtande N:o 64 skulle sättas främst bland betänkandena på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Torsdagen den 8 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades protokollet för den 1 i denna månad.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *Reuterswärd* under fjorton dagar från den 10 innevarande Maj.

Anställdes jemlikt 65 § Riksdagsordningen omröstning öfver följande, af Stats-Utskottet i dess memorial N:o 62 föreslagna och af båda Kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts proposition *dels medgifver*, att Sundsvalls jernvägsaktiebolags jernväg emellan Sundsvall och Torpshammar med all dertill hörande materiel till den myckenhet, som förefans vid 1882 års utgång, må för statens räkning inköpas att tillträdas den 1 Januari 1885 mot en köpeskilling af tre millioner sexhundrafemtiotusen kronor, hvilken erlægges sålunda, att staten

1:o) eftergifver hvad vid jernvägens afträdande till staten återstår oguldet af det bolaget beviljade statslån, hvilken återstod beräknas att vid 1884 års slut utgöra ..... kronor 1,396,884: 60;

2:o) den 2 Januari 1885, mot erhållande af de utaf bolaget utställda och i jernvägen in-tecknade obligationer å tillhoppa 600,000 kronor, erlägger till bolaget deremot svarande belopp ... » 600,000: —

och 3:o) den 2 Januari 1886 till bolaget ut-gifver återstoden med ..... » 1,653,115: 40.

Summa kronor 3,650,000: —;

dels godkänner jernvägsaktiebolagets vilkor om dess personals öfvergång i statens tjänst under de af Styrelsen för statens jernvägs- trafik i dess skrifvelse af den 29 Februari innevarande år föreslagna förbehåll;

dels öfverlåter åt Kongl. Maj:t att fastställa de närmare vilkor, förbehåll och bestämmelser, som vid aftals träffande med jernvägs- aktiebolaget och Sundsvalls stad kunna finnas erforderliga;

dels beviljar de, efter hvad ofvan är sagdt, till gäldande af den kontanta köpeskillingen erforderliga belopp, tillsammans kronor 2,253,115: 40;

dels ock ytterligare, för jernvägens ombyggnad till bredspårig och anskaffande af rörlig materiel, beviljar ett anslag å 1,500,884 kronor 60 öre;

dels ock slutligen af förenämnda, för inköp af jernvägen samt dess ombyggnad och förseende med rörlig materiel, äskade anslag, tillhopa 3,754,000 kronor, anvisar till utgående

under år 1885	kronor 1,600,000: —
och under år 1886	» 2,154,000: —,

röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen på det sätt bifallit Kongl. Maj:ts ifrågasvarande proposition, att Riksdagen *dels medgifvit*, att Sundsvalls jernvägsaktiebolags jernväg emellan Sundsvall och Torpshammar må för statens räkning inköpas, att tillträdas den 1 Januari 1885 mot en köpeskilling af två millioner åttahundraåttiofyra tusen kronor, hvilken erlægges sålunda, att staten

1:o eftergifver hvad vid jernvägens afträdande till staten återstår oguldet af det bolaget beviljade statslån, hvilken återstod beräknas att vid 1884 års slut utgöra .....

kronor 1,396,884: 60;

2:o den 2 Januari 1885, mot erhållande af de utaf bolaget utställda och i jernvägen in-tecknade obligationer å tillhopa 600,000 kronor, er-

lägger till bolaget deremot svarande belopp .....

» 600,000: —

och 3:o den 2 Januari 1886 till bolaget

utgifver återstoden med .....

» 887,115: 40

Summa kronor 2,884,000: —;

dels godkänt jernvägsaktiebolagets vilkor om dess personals öfvergång i statens tjenst under de af Styrelsen för statens jernvägstrafik i dess skrivelse af den 29 Februari innevarande år föreslagna förbehåll;

dels beslutat att den till jernvägen hörande öfverbyggnad och rörliga materiel icke skola i köpet ingå, men såsom vilkor för jernvägens inköp *fastställt*:

att statens Trafikstyrelse må ega att till dess banan blifvit af staten ombyggd afgiftsfritt begagna samma öfverbyggnad och materiel, samt

att all den Sundsvalls stad tillhöriga mark, som af Kongl. Maj:t pröfvas för jernvägsanläggningen erforderlig, bör af staden till staten med full eganderätt öfverlätas, och staden vara skyldig bekosta de vid Sundsvalls station erforderliga kajer och muddringar utom den föreslagna egentliga timmerhamnen;

dels öfverlätit åt Kongl. Maj:t att i öfrigt fastställa de närmare vilkor, förbehåll och bestämmelser, som vid aftals träffande med jernvägsaktiebolaget och Sundsvalls stad kunna finnas erforderliga;

dels beviljat de, efter hvad ofvan är sagdt, till gäldande af den kontanta köpeskillingen erforderliga belopp, tillsammans 1,487,115 kronor 40 öre;

dels ock ytterligare, för jernvägens ombyggnad till bredspårig och anskaffande af rörlig materiel, beviljat ett anslag å 1,829,884 kronor 60 öre;

dels ock slutligen af förenämnda, för inköp af jernvägen samt dess ombyggnad och förseende med rörlig materiel, äskade anslag, tillhopa 3,317,000 kronor, anvisat till utgående

under år 1885 ..... kronor 1,600,000: —
och under år 1886 ..... » 1,717,000: —

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 82;

Nej — 35.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, N:o 225, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 83 Ja och 114 Nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 165 Ja och 149 Nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med Ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § Riksdagsordningen omröstning öfver följande, af Stats-Utskottet i dess memorial N:o 63, punkt 1:o), föreslagna och af Riksdagens båda Kamrar godkända voteringsproposition:

Den, som vill att Riksdagen beviljar lotsen Joel Bengtsson och dess hustru Sara Maria Olsdotter i Lakholmen skadeersättning för hustruns oskyldiga lidande i allmänt häkte från make och trenne barn samt för mannens många resor och öfrigt makarnes obehag med lindrigt begärda 300 kronor och till Stina Kajsa Olsdotter för dess häktande och oskyldiga lidande en skadeersättning af 500 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har det om beviljande af ersättning i berörda hänseenden väckta förslag blifvit af Riksdagen lemnadt utan afseende.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 83;

Nej — 33.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, N:o 226, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 150 Ja och 46 Nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 233 Ja och 79 Nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med Ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § Riksdagsordningen omröstning öfver följande, af Bevillnings-Utskottet i dess memorial N:o 8 föreslagna och af båda Riksdagens Kamrar godkända voteringsproposition:

Den, som bifaller Bevillnings-Utskottets af Första Kammaren godkända hemställan, att från och med början af nästkommande år tullen å thé skall nedsättas från 1 krona 40 öre per kilogram till 80 öre per kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen lika med Andra Kammaren afslagit Utskottets ifrågavarande hemtällan.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 88;

Nej — 27.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, N:o 227, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 80 Ja och 116 Nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 168 Ja och 143 Nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med Ja-propositionen.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att Herr *Ekman, Oscar*, låtit anmäla att han af sjukdom hindrades närvara vid detta sammanträde.

Upplästes och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

N:o 41, om framläggande af förslag till lagbestämmelser i syfte att större trygghet mot förlust, än nu gällande förordning angående förlagsinteckning lemnar, beredes förlagsgifvare, då förlagstagare till annan öfverlåter bruk, grufva, fabrik eller inrättning, för hvars drifvande förlagslån blifvit mot förlagsinteckning lemnadt;

N:o 42, angående lagbestämmelser för ordnande af de rättsförhållanden, som uppstå mellan kommunerna och enskilde i följd af fastställande af planer för eller vid utförande af beslut om reglering af gator, torg eller allmänna platser i stad eller i köping eller å annan ort, för hvars bebyggande stadganden, lika med de för stad gällande, anses böra på grund af befolkningens täthet tillämpas; och

N:o 43, om antagande af en lag angående utsträckt tillämpning af de i förordningen den 15 Oktober 1880 meddelade särskilda föreskrifter angående lagfart, inteckning och utmätning af jernväg, så ock i fråga om förvaltning af jernväg under konkurs.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till delar af riksdagsbeslutet:

N:o 1, ingressen;

N:o 2, slutmeningen;

N:o 3, angående statsregleringen;

N:o 4, angående kreditivsummorna;

N:o 5, angående bankovinsten;

N:o 6, angående förändringar i vissa för den inrikes posttrafiken gällande portosatser;

N:o 7, angående beredande åt sammankomster för gemensam andaktsöfning af hittills saknadtt nödigt skydd;

N:o 8, om ändrad lydelse af 19 § Skiftesstadgan;

N:o 9, om ändrad lydelse af § 104 Konkurslagen;

N:o 10, angående förordning om patent;

N:o 11, angående verkställt val af Justitieombudsman och hans suppleant;

N:o 12, angående ansvarsfrihet för Fullmäktige i Riksgäldskontoret; och

N:o 13, angående ansvarsfrihet för Fullmäktige i Riksbanken.

Föredrogs å nyo och bifölls Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 6 och 7 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 14, rörande tillägg

till mom. 1 i § 62 af Kongl. Maj:ts förnyade stadga angående folkundervisningen i riket den 20 Januari 1882.

Föredrogos Stats-Utskottets nästlidne dag bordlagda utlåtanden:

N:o 64, angående beräkningen af statsverkets ordinarie inkomster. Bifölls.

N:o 11 b, angående ett anslag under riksstatens femte hufvudtitel. Bifölls.

N:o 15 b, angående fortsatt pensionsrätt för nuvarande intendenten inom Arméförvaltningens intendentsdepartement.

Lades till handlingarne.

Föredrogs och bifölls Sammansatta Stats- och Bevillnings-Utskottets under gårdagen bordlagda utlåtande N:o 1, med anledning af väckt motion angående stämmoböters utbytande mot viss indrifningsafgift.

Föredrogs och bifölls Bevillnings-Utskottets sistlidne dag bordlagda betänkande N:o 9, med förslag till förändrad lydelse af Kongl. förordningen den 14 September 1883, angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Efter föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, N:o 223, med delgifning af nämnda Kammares beslut beträffande dess Tillfälliga Utskotts betänkande N:o 23, i fråga om föreslagna skrifvelse till Kongl. Maj:t angående förändrade stadganden rörande utarrendering af Lunds domkyrkas hemman, beslöt Första Kammaren, på hemställan af Herr *vice Talmannen*, att hänvisa detta ärende till sitt Tillfälliga Utskott N:o 1.

Anmäldes och bordlades:

Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 10, angående beräkning af vissa bevillningar för år 1885;

Lag-Utskottets memorial N:o 60, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande Utskottets utlåtande N:o 44, öfver väckt motion om upphäfvande af 10 kap. samt 16 kap. 12 § Kyrkolagen; och

Riksdagens Kanslideputerades memorial N:o 4, med anledning af

återremiss af deputerades memorial i fråga om förslag till skrifvelse
angående val af fullmäktige i Riksbanken m. m.

Justerades sju protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter
Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.
